

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy ivon és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Meghívás közgyűlésre. — Az árpatermelésről. — A debreczeni torma. Szakács Péter. — Befejező méhésztársulat. Szentgyörgyi Lajos. — Ellen- és rokonszenv a növény- és állatországban. Szász Lajos. — A gyümölcsfák némely betegségeiről. Erdélyi Károly. — Torda-aranyosmegyei gazd. egyesület gyűlése. — Meghívás az erdélyrészi okszerű méhésztársulat közgyűlésére. — Meghívás az erdélyi pincze-egylet közgyűlésére. — Egyelőleg: Melléklet. — Vidéki gazd. tudósítás: Gyergyó-Alfalu. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetés.

MEGHIVÁS.

Az erdélyi gazdasági egyesület alapszabályszerű rendes közgyűlését **1882. április hó 11-én azaz Husvét harmadnapján, délelőtt 10 órakor** fogja a városház nagy termében megtartani, miről az egyesület helyt lakó és vidéki t. tagjai azon kéréssel értesítetnek, miszerint a kijelölt időben és helyen minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Közgyűlési napirend:

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. Titkári jelentés az 1881-ik évi egyesületi működésről.
3. Pénztári jelentés az 1881-ik évi zárszámadásról, — evvel kapcsolatosan
4. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése és az 1882-ik évi költségvetés megállapítása.
5. Előterjesztés a két vinczellér-képezdei ösztöndíjnak 100—100 frttól 150—150 frtra való felemelése iránt.
6. Előterjesztés az állat-kiállítási szakosztály megalakulásáról.

7. Netáni indítványok.

8. Egy elnök, két alelnök és huszonegy választmányi tagnak titkos szavazattal való megválasztása.

9. Ülés bezárta.

Kelt az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának Kolozsvárt, 1882. martius hó 6-án tartott üléséből.

Szabó József,
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Az árpatermelésről.

Az árpának s különösen a sörfőzésre alkalmas fajtáknak szemben más kalászosokkal aránylagos nagy ára indokul szolgálhat arra, hogy ott, a hól annak sikeres termesztéséhez megkívántató feltételek nem hiányoznak, az nagyobb mérvben termesztessék.

Ujabb időben a földmívelési m. kir. ministerium is e gabonanemet nagyobb figyelemre méltatta s Augolországból több jelesebb fajtákat hozatott s azok szaporítását a gazdasági tanintézetek gazdaságaiban elrendelte, melyekből már most a gazdák is bizonyos meghatározott mennyiségű velőmagot szerezhetnek. Ha attól kell tartanunk, hogy Amerika államunkkal versenyezni s minket talán tulszárnyalni képes leend, akkor az okszerű gazda feladata oda törekedni, hogy különösen olyan terményeket termeljen, melyekkel Amerika legalább mai napig velünk versenyezni nem tudott és akkor az árpának fokozódott termesztése lesz helyén, minthogy e gabonanemből eddig nagy behozatalok nem történtek. Azon nézet, hogy az árpa bizonytalan termény onnan levezethető, hogy kedvezőtlően viszonyok

közt termelve, csakugyan nem sikerül; de termékeny talajon meleg fekvésben és jó művelés mellett csak oly biztos, mint bár mely más gabonanemünk.

Sörfőzésre legalkalmasabb a két soros árpa. Ez azon előnnyel bír, hogy a korai fagy iránt nem érzékeny, bővebb és biztosabb hozamot ad, éréskor nem oly törekeny s szebb liszt-dúsabb magot szolgáltat. Jelesebb fajták a probstei, chevalier, imperiál, skot, oakshott, primadonna stb. Magyarországon sörfőzésre legjobb árpa Pozsony és Nyitra megyékben terem.

Az árpa mély, üde, de nem vizes, jó erőben levő talajt kíván. Megterem az agyagos homoktalajtól kezdve egész a jó buzatalajig.

Az agyagos homoktalaj azonban csak közepes árpatalajnak mondható, a mely csak erősebb trágyázás mellett ad biztos hozamokat; általában homokos talajon árpa csak akkor természetdől, ha igen jó erőben van s eléggé nyirkos.

Legjobb előnővénye az árpának a trágyázott s jól megmivelt kapás növény s különösen a répa, már csak azért is, mert gyomtól ment talaj az árpa sikerülésének első feltétele; azonkívül ilyen talajon rendszeren mindazon feltételeket megtalálja, melyek jó diszléséhez szükségesek. Az árpának erősen trágyázott talajon sörfőzésre alkalmas árpa alig terem. Ha kénytelenek vagyunk közvetlenül árpa alá trágyázni, akkor ért trágyát kell használni s azt még ősszel a szántóföldre kihordani.

Az árpa tápanyagokban gazdag talajon kívül annak többszöri megművelését, mély porhanyítását, megérlelt s gyomtól ment termőréteget igényel. A talajnak legjobb megművelése, ha a talajt már ősszel mélyen felszántjuk, mert az árpa az átfagyott talajt kedveli; tavasszal pedig a talajt jól megporhanyítjuk; a hol ez keresztül nem vihető, ott az árpa mindjárt ritkább s gyakran gyomos is. Tavasszal mélyen szántani nem szabad, erős boronálás ellenben hasznos.

A vetés ideje természetesen az időjárástól és a talaj minőségétől függ, de még is tekintetbe vevendő, hogy minél korábban történik a vetés, a hozam is ugy minőségére, miut mennyiségére nézve jobb lesz; általában minél korábban vetünk (mártius végétől—aprilis elejéig) annál biztosabb a termés, annál teltebb és nehezebb a mag; míg kései vetésnél a hozam kisebb; de sohasem szabad vetni, ha a talaj vizes. Nálunk rendes szokás az árpát boronával alá takarni, ámbár az árpának mi módoni alá takarására különösen a talaj irányadó, azért anuak csekély alátakarmanyzásával még is mindinkább felhagynak s czélszerűk is ha a vetés nem sorvetőgéppel történik, azt borona-ekével (exstirpator) alátakarani; a borona ekét a borona kövesse. Hogy boronálás után hengerezük-e a talajt? azt az időjárás és a talajnak érlelési fokától függ. Állandó száraz időben a vetés után azonnal hengerezni tanácsos, nyirkos időben s ha a talaj nem nagyon rögös, jobb a már kikelt vetést hengerezni.

Ha nem sokára a vetés után eső következik s a talaj felületén kéreg képződik, mely a magnak kikelését s a gyenge növény fejlődését akadályozó, akkor ovatos boronálás szükséges.

Lehet azonban a talajt akkor is megboronálni, ha kéreg nem képződött, de ez esetben csak akkor boronálunk, midőn az árpa 4—6 cm. magas. Czélja ezen boronálásnak egy részt a növények fejlődését előmozdítani, más részt a gyomokat kirtani.

Mint hogy a hengerezés által a gyommagvak kikelése igen siettetik, az már ezen okból is kívánatos.

Az árpának aratása annak sárga érési fokában eszköz-lendő; ekkor nem csak kevésbé pereg a mag, de színe is szebb, a szalmának takarmányértéke is nagyobb. Ha az árpában gyom vagy lóherfélék niucsenek, akkor bár a szár még nedvet tartalmaz, s a kalász még felfelé áll, a kötés sarló vagy kasza után azonnal eszközölhető a nélkül, hogy az elromlana; de ha igen gyomos vagy lóherrel elegyes, akkor jobb azt egy két napig markokban hagyni s csak azután kévékben kötni.

Az árpát csak jól kiszáradt állapotban szabad kazalba rakni, miért is addig, míg tökéletesen kiszárad, keresztben maradjon; a nem eléggé száraz árpa a kazalban megmelegszik, a szemek ez által szép sárga színüket elvesztik, de sokszor meg is dohosodnak és a szalma is elromlik, vagy legalább táp-értékéből veszít. Hosszas eső igen árt a szem jóságának.

A debreczeni torma.

A magyar alföldnek legnagyobb városai egyike Debreczen, nemcsak ref. főiskolájáról, az abban elhelyezett nagy-szerű könyvtárról és az ugynevezett debreczeni kolbászról stb. híres, hanem torma járóól is, a mely a háztartásban, tudjuk fontos szerepet játszik.

A torma hazánk mélyebb fekvésű, nedvességben nem szükölködő helyein, mint gyom igen gyakran előfordul. Különösen a székelyföldnek egyes völgyeiben oly általános, hogy ott a háztartáshoz szükséges torma miatt aggódni senkinek sem jut eszébe. De az is bizonyos, hogy az ott nőtt torma felette csipős, fás és emiatt kevésbé élvezhető. Igen, mert művelés nélkül vadon tenyészvén, kifejlődésére több év kívántatik, mely idő alatt megöregszik és az őt jellemző csipős illó olaj tartalma is nagy mértékben kifejlődhetik. És hogy mégis élvezhető legyen, azt az ott lakók úgy érik el, hogy reszelt állapotban tűznél megpirítják, miáltal csipősségét igaz, hogy nagy részben elveszítik, de azzal együtt finomzatmatját is.

Minden növény művelés által veszít rosz tulajdonaiból vagy azt teljesen el is veszíti és azelőtt nem birt jó tulajdonokat nyeri. Ezen alapszik gazdasági növények tenyésztése, melyek valaha vadon termők és érték nélküliek vagy kevésbé értékesek valának; ép úgy mint házi hasznos állataink, melyek mielőtt az ember leigázta őket, vadon kóborogtak, éltek és tenyésztek.

Debreczen városát nagyon élelmes nép lakja, eltekintvén a nem itt szülötteket. Spekulál és számít itt minden ember az első nagykereskedőtől az utolsó kofáig és napszámosig. Ezen alapszik azután, hogy nemcsak maga a város bír tekintéljes

vagyonnal, hanem egyes polgárai is a vagyonosodás és jólét magaslatán állanak.

Mindazonáltal ujítani nem igen szeret, de ha valaminek hasznos voltáról meggyőződött, azt észszerűen hasznára is fordítja.

Igy a tormát is már régen fölvette mivélés alatt álló kerti növényeinek sorába s ha nem is adja meg neki mindazon mivélési módokat, melyeket legszebb és legjobb fejlődéséhez a torma megkíván, de részesíti annyiban, hogy ez számára azután szép jövedelmet biztosít. Ugy hogy helyt a debreczeni piacon egy szál torma, mely körülbelül 30—35 cm. hosszú és úgy 3—4 cm. vastag 10 kr., sőt ha még eunél szebb 15—20 krt is megadnak egy szálért. Pedig ők mindössze annyi mivélésben részesítik, hogy a talajt alája, némelyek meg-rigolozzák, mások pedig csak egyszerűen egy jó ásó nyomra felássák, megtrágyázzák és a 8—10 cm. hosszúra vágalt gyökér darabokat mintegy 30—40 cm. mélyre tavasszal ledugdossák. Ebből kihajt a fiatal torma, melyet két évig hagynak a talajban. Nyaranta 2—3-szor megkapálják és második ősszel november hónapban felszedik.

Vannak nagyobb termelők is, a kik torma terméseiket Budapestre vagy külföldre szállítják és ott igen jól értékesítik.

Hogy jobban szembe tűnjék a torma után nyerhető haszon, álljanak itt a debreczeni gazd. taniutázat kísérleteti telkéről ez irányban följegyzett adatok.

Egy 300 □ öl kiterjedésű parcella, mely mélyebb fekvésű, de állandó vízállástól ment, feltalaja egy mtr. mélységig egynemű televényes barna homok, altalaja sivár, sárga quarex homok; 18⁵⁰/₈₁ telén 50 cm. mélyen megrigoliroztatott, ugyanazon tél folytán 60 mm. istálló trágyával meghordatott és ez tavasszal alászántatott.

Az így előkészített talajba ápril 1-én 1800 drb. egy éves 30—35 cm. hosszú tormagyökér úgy dugdostatott el karóval rézsutosan szurt likakban (körülbelül 45), hogy a sorok egymástól 3 lábra, a növények pedig a sorban 2 láb távolra és a talaj fölszine alatt 5—6 cm. ternyire álljanak. Miután a talaj fölöttük megtapostatott, hogy így a gyökerekkel szoros érintkezésbe hozassék. Egy pár hét alatt a tenyészet megindult s a hajtott fiatal levelek áttörték a talajt.

Tenyész ideje alatt a gyomosodáshoz képest háromszor megkapáltatott, egyszer a virágok leszedettek és kétszer — június 22 és augusztus 9-ik — kinyitattott s a gyökerek az oldalhajtasóktól megmetszettek.

November elején, midőn a levelek már elhervadtak, felásatott. Az oldalgyökerektől jól megtisztogatva és megmosva az egész termés megmértvén 6 mm. zását nyomott. Esik egy kat. holdra eszerint 32 mm.

Ha mm. zását 30 frttal számítjuk, mennyit tavasszal, midőn ára is magasabb, bizton megér, sőt még többet is; úgy a 300 □ öl termése után 180 frt bruttó bevételt lehet számítani. Ha pedig az őszi árfolyam szerinti értékét vesszük föl, a mi egy mm. után 25 frt, a 6 mm. úgy is 150 frtot ér.

Igen de mérlegeljük kissé a ráfordított költségeket is, mert a már fentebb vázolt talaj előkészítés és több más munka mely a növény ápolására fordított, jelentékeny kiadást képvisel.

A fogatos munkától és trágya értékétől eltekintve, a ráfordított költségeket a következőkben tüntethetem ki:

Rigolozás	34 frt 50 kr.
1800 drb. ültetni való gyökér	5 „ 40 „
Ültetés	1 „ 60 „
Háromszori kapálás és egyszer virágolás	1 „ 70 „
Kétszeri kinyitás és metszés	12 „ — „
Fölszedés	12 „ 07 „
Tisztogatás és mosás	5 „ 40 „
Összesen	72 frt 67 kr.

Ezt tevönva a 150 frt jelenlegi értékéből marad tiszta haszonnak 77 frt 33 kr, illetőleg a 180 frt reményletti bevétellel állítván szembe 107 frt 33 kr, e szerint esik egy kat. holdra tiszta jövedelem az első esetben 412 frt 42 kr. az utóbbiban pedig 572 frt 42 kr. Ez oly magas productum, hogy ha számok nem igazolnák, majdnem kivihetlennék tűnnék föl.

Világos jele ez annak, hogy a földbirtokból nagy befektetés mellett igen nagy jövedelem állítható elő, különösen és kiválóan ott, a hol a produkált termények értékesítésére nézve meg vannak a kedvező feltételek.

Erdélyben is vasutak, de különösen nagyobb városok közelében, a torma termelése szintén kifizetné magát olyan helyeken, a hol tenyésztésére a kedvező feltételek különben sem hiányzanak.

A kultivált torma vastag, üvegszerű törékeny és a tört felület majdnem habfehér; ize alig csipős, mondhatni édeskés. Azért vásárlás alkalmával ép ezen tulajdonai vétetnek figyelembe. Az ilyen torma asztalra feltalalva semmi kívánni valót nem hagy fenn!

Ültetéséhez legjobban megfelelnek az egy éves kis ujjnyi vastagságú gyökerek, de még a ludtől vastagságúak is igen jól felhasználhatók, melyek az első termelés után a tisztogatás alkalmával mindanyiszor bőven nyerhetők. Azért czélszerűbb ilyen gyökereket ültetni, olyan hosszúságban, a minő tormát ohajtunk, mert ezzel egy év alatt eredményhez jutunk; a míg az előbb ismertetett mód mellett, midőn csak gyökér darabok tétetnek el, a kifejlődésre két év kívántatik mihez képest az első esetben azon idő alatt ugyanazon talajról két termés nyerhető. Ugyanazon talajba kétszer, sőt háromszor is következhetik egymás után, magától értetvén, ha az kellően megtrágyázott, annyival inkább, mert a rigolozásra fordított nagy költség jobb kihasználást is igényel és a mélyen mivelt talajt különben sem zsarolja ki egykönnyen.

Van azonban egy nagy hibája is a tormának, melyet nem hallgathatok el s ez az, hogy termelése után a talajban hátramaradt gyökerrészek

önálló növényekké fejlődnek, mitől csak nagy nehezen lehet a földet utóbb megtisztítani.

Nyitra.

Szakács Péter.

Befejező méhésztársulat.

Tehát a tizenkettődiket is megtartottuk márt. 25-én a Barkó Ferenczné tagtárs elnöklete mellett, tárgyalván a még hátra levő XII-ik pontját is tizenkét estélyre osztott tárgysorozatunknak.

A rablás és más méhészeti bajok képezték tehát az ülés főbb tárgyát, melyhez a jelen volt szép számú tagok igen alapos tapasztalatokkal járultak.

Különösen két körülmény hozatott föl a rablás előidézésére, t. i. a nem alkalmas időben és módon eszközölt átlakolások és szegényebb méhcsaládaink etetése, melyek mindkettőjüket késő délutáni és estéli időre halasztani határozatott, hogy így reggelig a netalán elcsepegett méz méheink által fölnyalassék s illetve annak szaga elillanhasson.

Aztán egy 19-én történt kloroform és etherrel való elaltatás esete adatott elő, melyből kitűnt, miszerint a műtét teljes sikerülhetéséhez még sokkal több tapasztalat szükségeltetik s egyáltalán nagy kérdésnek jeleztetett annak s más ilyenmű műveletnél való alkalmazása.

Gebhardt távirtdai főnök tagtárs mutatott be egy keret üres lépet, melynek közepe táján — mindkét oldalt — sajátos fiasítást vonta magára a figyelmet. Az egész lép munkás méhsejtekből állott, kidudorodó here-fiasítással és semmi egyébvel, sok találomra adott alkalmat, annál is inkább, mert állítótalag még egy ily keret lép van abban a kaptárban, melyből ez hozatott s különben a nordásuk és minden más maguk viselete a méheknek rendbenlétről nyugtatja meg tulajdonosát, mint népes család, bárha semmi munkás méhfiasítás sem létezik jelzettekén kívül.

A problema teljes megfejtése attól tételt függővé, hogy egy hármass bizottság aprajára átfogja vizsgálni a méh családot s tanulmányozza az állapotot s aztán kimerítő jelentést tesz a királynő micsoadás volta felől.

Ez aktusnál gyönyörűen jeleztetett a királynő = anya méh körüli udvarlása leányainak a dolgozó örök szüzeknek, és pedig még azon esetben is, ha valamely munkás méhpetéből növelték volna királynőjüket vagy éppen valami dolgozó toltá volna föl magát a trónra.

Az estély végeztével, a mely most is, mint mindig 8 órakor ért véget, elhatározatott, hogy ezután már a szabadba folytatjuk rendes ülésezéseinket s illetve praktikus tanulmányainkat az egylet most épülő igen csinos minta méhesében s más jeles társaink szintén mintának beálló méhtelepein, áthelyezve az összejövetek napját szombat délutánról vasárnap délutáni 3 órára. Melyről mélyen tisztelt üggyársainkat értesíteni előre is igen kedves kötelességünknek ismerjük.

A legközelebbi alkalommal — ápril 2-án — ha t. i. az idő arra való lesz, d. u. 3 órakor az egylet helyiségén történik

egy pár paraszt kasból való átlakolás. Tiszteletteljesen kérjük érdeklődő ügyfeleinket Voith Gergely igazgató alelnök lakására fáradni s onnan aztán társaságosan a hely színére.

Kolozsvártt, 1882. márt. 26.

Szentgyörgyi Lajos,
egyleti főtitkár.

Ellen- és rokonszenv a növény- és állatországban.

A természet országában terjedelmesen mutatkozik s még a bölcsészek előtt is mélyebb szemlélődést kíván sok dolognak megállapítása, melyekből az ellenszenv vagy rokonszenv két vagy több tárgynak közérzésében, titokszerűen alapszik.

És erre nem csak az élőanyagok birnak fogékonysággal, hanem az élet és értelem nélküliek is; mert hát ki ne ismerné a mágneskö azon vonzerejét, mely a vasat magához huzza s mily szörnyű természeti ellenszenv van a farkasok és lovak közt, mely oda fokozódnék tapasztalt gazdák állítása szerint, hogy a kancza, mely farkas nyomát tapodja azonnal elvetél.

A növényi élet működéseiben is fordulnának elő némelyek állítása szerint ilyenforma szereteti és gyűlöleti észrevételek, mikép a fák is magok közt mintegy szoros frigyre lépven, összelelkeznek, vagy ellenkezőleg egymással ellenkeznének, idegenkednének. Például: mondják a szőlőtőt, mely a borostyánt, mogyorófát nehezen türi, a repkény folyandár pedig majd minden fát ölelésével elfojtani kíván.

A köznép nálunk faluhelyeken a zöldség vagy konyhakeretekre nem sokat, vagy keveset adván, nem igen tudja azt se, hogy a napraforgó olajos hasznán kívül mily hathatos szer a vakondok kiirtására. Virágos kertecskében és a gyümölcsösökben kint levő zöldséges tábláimban évekként elelőtt, sokat és sűrűn turkáltatott a vakond. Napraforgót ültetvén közeje; már egy pár év óta nem tapasztaltam kárt s figyelmesen vizsgálván, a vakondturásnak a mult évben már semmi nyomát nem vettem észre s innen merem következtetni, hogy a vakond ellenszenvvel viseltetnék a napraforgó iránt. Vakondturások által bántalmazott kaszálók tulajdonosai, pár évi kísérlet után, legtöbb meggyőződést szerezhetnének e növény sajátosságáról.

Olvastam, hogy a zsiszik ellen óvszerek volnának az erős illatos füvek, mint: feketeüröm. zsálya, bodzavirág, izsop, kakukfű és több efféle növények és a hol megszáritás végett ilyen füvek tartatnak, ott sem a zsiszik a gabonát, sem pedig a szű nem örölné a padláson lévő épület vagy szerszámját és faedényeket s lehet is, hogy ezeknek erős illatja minden zezugot eltöltvén: a kártékony állatkákat onnan eltávolítja.

Emlékből tudom, hogy édes anyám milyen formán védelmezte eltartani való borsóját és lencsét a zsiszik ellen. Mielőtt szuszékban (hombár) töltötte volna télire, előbb azt jólkiszáraztotta, az eltöltést pedig így kezelte; töltött a lencséből (vagy akár borsóból) előbb egy rend réteget, azt azután befedte (az azelőtt pár napokkal általunk, gyermekei által összegyűjtött) dió és torma leveleivel, más réteget töltvén reája azt újra befedte egy sor dió és torma levéllel s ezt ismétlé mind-

addig, míg a lencse eltartására szánt edény lencse vagy borsó tartalmával tele telt. Ez eljárása által évekig eltarhatta zsiszikmentesen, jó fővő borsoját és lencséjét.

Ez ellen- és rokonszenvek felderítését elősorolni nem annyira a tudományosok, mint a kevésbé jártasok kedvéért látam szükségesnek s még hogy másoknak is tapasztalat után, más a természetből ellesett titkaik ily formán napfényre jöhessenek annál is inkább, mivel a földmivelő gazda természet fia lévén, a szabadban munkálkodván s mint természetnek mindig a természettel lévén dolga, vele szüntelen való érintkezésben van; vigyázzon tehát az ellen — és rokonszenvre s lesse ki a természet titkait s a hol csak lehet, alkalmazza saját hasznára azokat. Csak így lehet alapos oka nevetni a sokak által táplált babonáságokat.

Kolozsvártt.

Szász Lajos.

A gyümölcsfák némely betegségeiről.

Sokkal könnyebb a gyümölcsfákat a különféle betegségektől megóvni, mintsem a már beállott betegségeket orvosolni. Ha a gyümölcsfákat nekik megfelelő helyekre ültetjük és e mellett szakértelemmel kezeljük, nem fognak elbetegesedni. Rendes viszonyok között például a szilvafa 30—40, az alma- és körtefa pedig 150 évig is élnek és gyümölcsöznek. A legtöbb betegséget meg nem felelő talaj és éghajlat, kedvezőtlen időjárási viszonyok, czélszerűtlen bánásmód és állatok vagy egyéb véletlen események által okozott sértések idézik elő. De keletkezék a betegség bármi okból, soha se tévesszük szem elől azt a fontos szabályt, miszerint mindjárt kezdetben, midőn a betegség jelei mutatkoznak, vegyük ellene alkalmazásba a legczélszerűbb eszközöket; mert így hamarabb jutunk eredményhez, mint ha a bajt elhatalmasodni engedjük.

A gyümölcsfáknál előforduló gyakoribb betegségek a következők:

1. A z ü s z ö g. E betegség leginkább az almáfákat lepi meg s arról lehet felismerni, hogy a fa kérge, helyenkint elszárad és rajta bizonyos fekete, korom vagy rozsdához hasonló bevonat mutatkozik. Ez egy élősdű gombafaj, mely dr. Lucas szerint a farétegnek kóros állapota által idéztetik elő. E betegségnek oka lehet az igen erős trágyázás; ez esetben óvakodni kell minden további trágyázástól. Oka lehet a nem alkalmas talaj is, mely esetben igyekezzünk a gyümölcsfa töve körül levő rozsz földet eltávolítani és jóval pótolni. Ha az üszög a talaj nedvességétől származik, akkor a bajon a víznek lecsapolása vagy a talajnak bármily uton való kiszáritása által segíthetünk. Némelykor a talaj tulságos kötöttségében és szivósságában rejlik az ok; ezen esetben a fa töve körül a földet minél gyakrabban föl kell lazítani. Végül létrejöhet e betegség az ágaknak egymáshoz dörzsölése által is. Bármely legyen az ok, igyekezzünk azt minél előbb eltávolítani, a fából pedig az üszkös részt simán vágjuk ki, midőn a nedvkerítés szünetel s hogy a seb gyorsabban begyógyuljon, kenjük be kátránnyal, oltó viaszszal vagy egyéb e célra alkalmas kenőccsel. Igen czélszerű, tartós és az esőnek ellenálló kenőcsöt lehet készíteni két-harmad-

rész agyagból, egy hatodrészt marhaganéjból és egy hatodrészt oltatlanú mészből, mely anyagokat kellő mennyiségű trágyalével összekeverjük s az egészhez, hogy száradás alkalmával meg ne repedezzen, pár marék árpakalász-szálkát is adunk. Nagyobb sérülések, például vastagabb ágak lefűrészélése folytán szintén beállhat az üszkösödés; a fűrész által okozott sebek ugyanis nem igen szoktak beönni azért soha se mulasszuk el az ily sebeket éles késsel simára metszeni és oltóviasszal vagy a föntebb leírt kenőccsel bemázolni.

2. A r á k. Ezen betegség a törzsnek és ágaknak duzzadékos kinövéseiben nyilatkozik, a fa nedvének kóros állapota idézi elő és igen nehezen gyógyítható. Kezdetben segíthetünk a korona megifjítása és a talaj megjavítása által. Később a rákos helyeket ki kell vágni, kátránnyal vagy egyéb kenőccsel bekenni, a héjat pedig a seb körül kissé fölszaggatni s ez által élénkebb növést eszközölni, hogy a seb minél hamarabb begyógyuljon. E betegség örökölhető lévén, rákbeteg gyümölcsfáról sohasem szabad oltógalyakat szedni a nemesítéshez.

3. A s á r g a s á g. E betegség arról ismertő föl, hogy a fák levelei megsárgulnak. Létre jöhet akkor, ha a talaj igen sovány és köves, ha tulnedves vagy igen száraz. Ha a talaj soványságában rejlik az ok, akkor a trágyázás vagy jóminőségű földnek fölhordása jó szolgálatot tehet. Ha a sárgaságot a tulnedvesség okozta, akkor el kell ezt távolítani. Végül, ha a bajt száraz időjárás idézte elő, akkor az öntözés rendszeren kedvező eredményre vezet.

4. A m é z g a f o l y á s. Elő szokott fordulni a csontárgyümölcsű fáknál. Okai lehetnek: sérülések, igen kövér, nedves talaj stb. A sebet ki kell vágni és fentebbi pontokban leírt módon kezelni; azonkívül a talajt, ha szükségesnek mutatkozik, a tulságos nedvességtől meg kell szabadítani.

Erdélyi Károly.

Gazdasági egyesület gyűlése.

Torda, 1882. márcz. 27.

Az elnöki megnyitó beszédből közöljük a következőket:

„Legyen szabad ezuttal felemlíteni nagyobb vonásokban gazdasági egyesületünk első 10 évi kitartó munkásságának üdvös eredményeit.

Az elért eredmények közt első helyen felemlítendő, hogy Torda városa áldozatra kész közönsége által a gazdasági egyesületnek ajándékozott 3 holdat tevő, fűzzel s egyéb bozóttal benőtt területnek költséges és fáradságos elegyengetése — majdnem rigolirozása — ezelőtt 9 évvel be lett fejezve.

Felemlitem, hogy ezen terület évekkal ezelőtt csinos kertté lett átalakítva, czélszerűen lett berendezve és azóta folytonosan szakértelemmel van kezelve.

Felemlitem, hogy ezen gazdasági egyesületnek kertjében a kormány pénzsegélyezése mellett egy szegény, de a czélnek megfelelő — kertlak lett építve.

Felemlitem, hogy a gazdasági egyesületnek kertje, az Aranyos áradásai által folytonos rongálásnak volt kitéve. Ezen károk elhárítására a földmivelési-, ipar- és kereskedelmi miniszter ő

nmlga br. Kemény Gábor által utalványozott összeggel épített védőtöltesek jövőre nézve a további károsodásokat a lehetőségig megfogják gátolni.

Felemlitem, miszerint egyesületünk gyümölcs-csemetéi nem csak a volt Erdélyben, de az egész magyar államban a legjobb hitelnek örvendenek és nagyon keresettek, elannyira, hogy gazdasági egyesületünk kertje ezen a tavaszon történt megrendelések egy nagy részének nem tudott eleget tenni.

Felemlitem azon — talán egyetlen gazdasági egyesületnél elő nem fordult körülményt mint unikumot — miszerint a tordai gazdasági egyesület kertjére tett évi kiadások eddigelé a kert jövedelméből lettek fedezve, sőt az egyesület kertje jövedelem-többlettel gyarapította az egyesület pénztárát. Ez egyszerűen abban leli magyarázatát, hogy gazdasági egyesületünk derék gazdája tks. Wolff Gábor ur kitartó erélyvel, páratlan szorgalommal és becsülettel teljesíti gazda-kötelességét és pedig díjtalanul. Derék gazdánk meg van elégedve kötelessége teljesítésének öntudatával és meg van jutalmazva mindazok elismerésével, kik ezen gazdasági egyesületnek beléletével közlekedésről ismeretesek.

Ezen gazdasági egyesület többszöri felszólamlásának is van része abban, hogy a tenyész bika-telep Torda város területén lett elhelyezve és hogy remélhetőleg, a mi körülményeink közt általunk legjobbnak ismert, u. n. mezősegi szarvasmarha tenyészde" is itt fog felállítani.

Részben ezen gazdasági egyesület felszólamlásának eredménye, miszerint Torda-Aranyosmegyében minden község köteles teheneinek számarányához megfelelő számú, tenyésztésre alkalmas, bikát beszerezni.

Végre felemlitem, hogy a gyéres-tordai vasuti szárnyvonal kiépítése megkezdett. Ezen vasuti szárnyvonal főként Tordára, Torda városához gravitáló községekre és Torda-Aranyosmegye havasi területére nézve bír a legfőbb fontossággal. Midőn ezen örvendetes tényről a tisztelt közgyűlést értesitem, figyelmeztetem legelső sorban az iparosokat, hogy a vasuti gyors közlekedés csak azon iparosoknak válik hasznára, kik a vasuti gyors közlekedés mellett a külföld előhaladt iparosaival tudnak versenyezni."

A titkári jelentésből ezeket emeljük ki:

„Az egyesületi köztelekről történt különböző csemeték eladásából 300 forint folyt be és hogy az egyesület választmánya intézkedéséből kifolyólag az eddigi feles számú gyümölcsfajokból 12 alma és körte választatott ki, mint olyanok, melyek nagybani termelésre és elterjesztésre leginkább megfelelőeknek mutatkoztak s azért az egyesületi falkolában csak ezek fognak nagyban szaporíttatni.

A titkári jelentés szerint ezen intézkedést leginkább azon körülmény tette szükségessé, hogy az utóbbi években örvendően nyilvánuló gyümölcs kereslet nem a fajok sokaságát, de azoknak helyi minőségét egy fajnak nagyobb készletben találhatóóságát keresi és fizeti. E kívánalmaknak pedig csak úgy lehet megfelelni, ha csakis azon fajok termelnek, melyek égalji és talajviszonyai között a legjobb minőség mellett a legrendszerezesebb bőtermést nyújtják.

Megemlítem végül, a titkári jelentésből, hogy az 1881. év őszén Budapesten tartott orsz. gyümölcskiállításán az egyesület is részt vett terményeivel, a mely nem csak feltűnt, de az elsőrendű kiállítások egyikére is lett érdemesítve: az egyesületi bronzéremre.

Kegyelettel emlékezik meg a titkári jelentés a múlt évben elhalt egyesületi tagokról is, (b. Kemény István, b. Jósika Gyula, Jancsó János és Zudor Károly) telemlítve, hogy ezen veszteségekkel szemben az egyesület csak két alapítót nyert: gr. Zichy Istvánt és gr. Spanochi Károlyt.

A titkári jelentés helyeslőleg tudomásul vétetvén, előterjesztetett a múlt évre vonatkozólag Puhl Ignác pénztárnok által szerkesztett gazdasági egyesületi zárszámadás, a melyből kitűnt, hogy bevétel volt: 1) áthozatal készpénzben 1880-ik évről 1942 forint 87 kr.; 2) jövedelem az egyesület kertjéből 1020 forint 70 kr.; 3) rendes évdíjktól 84 forint; 4) alapítványi kötvények kamataiból 93 forint; 5) kisegítő-pénztárban elhelyezett tőkék % 206 forint 75 kr.; 6) urb. papírok szelvényeiből 61 forint 48 kr.; 7) az 1-ső magyar tűzbitosító-társulattól 9 forint 70 kr.; 8) egy alapítványból 50 forint, összesen 3465 forint 50 kr. Ezen bevétellel szemben kiadás volt különféle címeken 789 forint 50 kr.

A vagyon-kimutatás szerint pedig a torda-aranyosmegyei gazdasági egyesületek 1881. decz. 31-én vagyoni állapota a következő: 1) készpénz a kisegítőbe elhelyezve 2674 forint 7 kr.; 26 drb. földh. kötvény értéke 1300 forint; 3) 40 drb. urbéri kötvény értéke 2000 forint; 4) kötvények utáni kamathátralék 234 forint; 5) évdíjasok hátraléka 1261 forint; 6) butor és kerti eszközökben 25 forint, összesen tehát 7491 forint 7 kr.

A f. évi költségvetés szerint pedig a f. évi szükségletekre előirányoztatott 750 forint.

Ezek megtörténte után az elnök a maga és tisztársai nevében három évig viselt hivataláról leköszönvén, felhívta közgyűlést egy új választás megejtésére. A közgyűlés egyhangulag ejtette meg az új választást: eszerint elnökké választatott újlag: br. Kemény György főispán; alelnökök lettek: Szentpáli Ignác és Szigethi Sándor; pénztárnok Puhl Ignác; gazda: Wolff Gábor; titkár: dr. Wolff Gyula; választmányi tagok lettek: Tisza László, gr. Bethlen Géza, Kecskeméthy Samuel, Lengyel Ádám, Czegezi Mihály, Miksa Elek, Betegh Ferencz, Rédigér Béla, Tarsoly Gábor, Veress Dénes, dr. Harmath Márton, Osztian Gerő, Érsek Elek, Kovács Kelemen, Fűzi Sándor.

Az indítványok tárgyalása során határozattá emelkedett a Szentpáli Ignác által tett azon practikus indítvány, hogy a torda-aranyosmegyei gazdasági-egyesület a f. évben Tordán gyümölcs- és termény-kiállítást rendezzen, ezáltal is életjelt kívánván magáról adni s egyszersmind felkérteni határozottat a földmivelés-, ipar- kereskedelemügyi miniszter ur, hogy a kiállítás költségei fedezésére bizonyos összeggel hozzájárulni méltóztassék.

Tekintve az ügy közérdekű voltát, bizton remélhető, hogy a miniszter részéről való támogatás nem fog elmaradni és a kiállítás — hacsak egy beállható késői fagy a gyümölcs termé-

séhez fűzött reményeket meg nem semmisíti — megtartható lesz. (Kol. Közlöny.)

Meghívás.

„Az erdélyrészi okszerű méhésztársaság” évi rendes közgyűlését április 11-én — húsvét harmadnapján — délután 3 órakor fogja megtartani Kolozsvárt a városház nagy termében; miről az egyesület tagjai avval a tiszteltteljes kérelemmel értesítettnek, miszerint a jelzett időben és helyen minél többen résztvenni sziveskedjenek!

Voith Gergely,
ig. alelnök.

Szentgyörgyi Lajos,
egyleti főtitkár.

Az „Erdélyi pincze-egylet” tizenegyedik rendes közgyűlését folyó év április 12-én d. u. 4 órakor Kolozsvárt, a kisegítő-pénztár helyiségében tartja, melyre a t. cz. részvényesek tisztelettel meghívottnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság üzleti jelentése.
2. A felügyelő bizottság jelentése és annak alapján
3. Az 1881. évre terjedő zárszámla jóváhagyása és a kiosztandó osztalék feletti határozat hozatal.
4. Az alapszabályok által elrendelt választások; ugymint: három igazgató-választmányi tag és egy felügyelő bizottsági tag választása.

Az igazgató választmány.

Azon részvényes urak, kik a közgyűlésben résztvenni akarnak, felkéretnek figyelembe venni, miszerint részvényeiket az egyleti iródába, a gyűlést megelőzőleg 1 nappal, déli 12 óráig letenni méltóztassanak. Egy szavazatra egy darab még le nem járt szelvényekkel ellátott részvény ad jogot. Tíz szavazat felül minden 2 darab részvény egy szavazatot ad.

EGYVELEG.

* Lapunk mai számának hivatalos mellékletei: az 1881-ik évi egyleti zárszámadás és 1882-iki költségvetés és — csakis t. tagjaink részére — az egyleti tégek névsora. —

VIDÉKI GAZDASÁGI TUDÓSÍTÁS.

Gyergyó-Alfalu, 1882. márcz. 23.

A tél hótalan és enyhén folyt le, miáltal a tutaj-huzatás igen nagy erővel és hiányosan történt.

Őszi vetéseink legtöbb helyen jól mutatnak.

A tavasz szokatlan derült, de a tavaszi munka még nem kezdődött meg.

A rétek és legelők az egerektől sokat szenvedtek.

Gyümölcsfaik jól teleltek s a rajtuk nagy mértékben mutatkozott hernyófészkek leszedettek.

Házi állataink a jubok kivételével jól teleltek és egészségesek.

A juhok majdnem felerészben mételyben elhullottak.

A termények, valamint az állatok ára emelkedik. A takarmány olcsó, mivel tavalyi szalmatermésünk minőségre a közepes színénél versenyzett s így feltakarmányozható volt, de még a telünk is a hat hónapról 1½-t mint látszik elengedett.

Berde Ferencz.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd” nyomán.)

Gabona és gyapjúpiacz Budapest, 1882. mártius 26-ától április 1-éig.

Buza lanyaha üzlet, forgalom 50,000 metermázsa, ár 11.15 frt.

Rozs lanyaha üzlet, forgalom 2000 metermázsa, ár 8 frt 20 kr.

Árpa gyenge üzlet, forgalom 4000 metermázsa, ár: takarmányárpa 7.25 frt, seres árpa 9.25 frt.

Zab lanyaha üzlet, forgalom 3000 metermázsa, ár 7 frt 90 kr.

Törökbuza lanyaha üzlet, forgalom — metermázsa, ár 7 frt 10 kr.

Gyapju. A lefolyt héten a gyapjúüzletben piacunkon csak mérsékelt forgalom jött létre; belföldi szükségletre vásároltatott mintegy 120 bm. jobb minőségű közep egynyiratu gyapju posztógyártási czelokra 112—113 frtjával, továbbá katonaposztó gyárosak részére mintegy 200 b. m. jobb minőségű homokgyapju 60—62 frtjával, 150 b. m. hevesi kétnyiratu 76—78 frtjával, 100 b. m. tiszavidéki kétnyiratu 73—74 frtjával. Új gyapjuban egy helybeli gyapjúkereskedő czég spekulációra 4000—5000 b. m. finom uradalmi mosatlan gyapjút vásárolt 40—41 frtjával bécsi mázsáuként.

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest ápr. 1. | Bécs ápr. 1.

Buza	10.40 — 11.90 frt	12.00 — 13.20 frt
Rozs	8.00 — 8.40 frt	8.35 — 9.50 frt
Árpa, takarmány	7.10 — 7.40 frt	7.50 — 8.00 frt
Árpa, szeszfőzésre	8.00 — 8.50 frt	8.50 — 9.75 frt
Árpa, seres	9.00 — 9.50 frt	9.25 — 10.00 frt
Zab	6.50 — 8.25 frt	7.90 — 8.60 frt
Törökbuza	6.60 — 7.20 frt	7.30 — 8.20 frt

Budapesti marhavásár mártius 30-án. Összes felhajtás 1950 db. nagy és 1385 apró marha. Ebből eladott 18 db. bika, 934 db. ökör, 400 db. vágó tehén, 140 db. fejős tehén, 54 drb. bival, 565 drb. borju, 820 drb. bárány. Árak: bika darabonként 64—136 frt, ökör páronként 180—345 frt, vágó tehén páronként 120—280 frt, fejős tehén darabonként 70—196 frt, bival páronként 160—255 frt, borju darabonként 8—27 frt, bárány páronként 4—6 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 49½—52 frt, tehénhús 48—50 frt, borjuhús — — frt, bivalhús 45—47 frt.

Bécsi marhavásár márcz. 28-ikán. Összes felhajtás 2843 drb és pedig 1639 drb. magyar, 491 drb. lengyel és 713 drb. német fajta, melyből 2735 drb. ökör, 46 drb. tehén, 50 drb. bika és 12 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 50—61 frt, lengyel 52—56 frt, német 52—60 frt, tehén 47—52 frt, bika 50—54 frt, bival 45—48 frt. Lábán darabonként 97—260 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár márc. 31-én. (Az első magyar sertéshizlaló és kölcsönelőlemező részvénytársaság jelentése.) Magyar áruban az e héti üzlet változatlan volt, ellenben szerb és romániai sertések ára, mert nagyobb készlet van, csökkenő irányt követ. Az üzlet forgalom általában jelentéktelen volt.

Disznózsir: kész áru hordóval együtt 75—75½ forint, Augusztus havi kötésben hordó nélkül 72½—73½ frt.

Szalonna: vidéki szalonna 46½—65 frt, városi áru 66—66½ frt, füstölt szalonna 72½—73½ frt.

Bécsi sertésvásár márcz. 28-án. Összes felhajtás 3675 drb. és pedig 862 drb. nehéz, 999 drb. középnehéz és 1814 drb. süldő; melyből 1499 drb. magyar, 1814 drb. orosz-lengyel, 250 drb. szerb és 112 drb. oláh fajta. Árak 100 kilónként: nehéz 57—58 frt, középnehéz 54—56 frt, süldő 40—46 frt; szalonna és zsir 70—72 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetés.

Gyümölcsfa-kertészet

tanuló- és gyakorló-gazdák, lelkészek, tanítók, kertészek és általában kertészettel foglalkozók használatára írta Biró Pál, a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézetben főkertész, a kertészet és a vele rokontárgyak rendes előadója, népies, könnyen érthető nyelvezetben, helyes útmutatójával ohajt szolgálni mindazoknak kik a gyümölcsfa-tenyésztés terén sikerrel működni igyekeznek

A mű magába foglalja nemcsak a fatermesztési s művelési eljárásokat, de a gyümölcs-félék értékesítését, feldolgozását is, táblázatos kimutatásokban előállítja a gyümölcsnek rendszerét, majd több ábra-lapjai mellett mintákat közöl a nemesítési, — faiskolai- és megrendelési napló — a gyümölcskerti fő- és törzskönyv berendezéséről is.

Ara 1 frt 20 kr.

Megrendeléseket elfogad a szerző Debreczenben.

(3.)

(1—3.)

Piaczi árak.

A heti vásár			Egy hectoliter vagy metermázsá*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja		tiszta buza	elogy buza	rozsa	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhabőr
Á r a k r a j o z á r o k b a n												
Beszterce	márt. 28	900	700	650	—	400	600	250	80	320	36	
Brassó	márt. 24	900	640	525	500	300	440	300	—	250	44	
Csik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Décs*	márt. 28	1140	900	800	430	360	680	580	250	500	44	
Déva*	április 1	1320	1040	930	—	600	700	305	125	230	44	
Erzsébetváros	április 1	800	650	550	—	200	450	250	145	250	44	
Fogarás	márt. 24	1005	—	625	780	285	615	215	80	240	42	
K-Fehérvár*	márt. 25	1070	975	770	—	1020	700	250	150	260	46	
Sy.-Sz. Miklós		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kolozsvár	márt. 30	800	—	550	—	310	480	250	240	350	46	
M-Vásárhely	márt. 30	1050	740	800	615	300	665	325	190	450	44	
Nagy-Enyed	márt. 30	1005	780	600	—	200	475	370	200	285	44	
N.-Szében*	márt. 31	1075	1000	750	965	870	710	140	100	350	48	
Segesvár	márt. 30	735	530	525	—	340	460	150	80	180	44	
S-Sz-György		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sz.-Régen	márt. 23	810	625	560	—	355	500	180	80	250	40	
Sz.-udvarhely	márt. 28	800	600	525	—	375	500	240	40	250	36	

*) A csillaggal jelelt árak metermázsára értendők.

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 50 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelő minden külön díj nélkül teljes szorint akarhányszor változtathatja.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	szori hirdetésnél										
	fizetendő forint										
1/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
1/16 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
1/16 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
1/16 v. nyolcad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/16 v. tízenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészes engedményben részesülnek ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.